

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету
цивільного захисту України
генерал-майор

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічних трансформацій» для здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління зі спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління

Науковий рівень дисертації Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічних трансформацій» відповідає діючим вимогам до атестації здобувачів ступеня доктора наук, а саме «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою КМУ від 17.11.2021 р. № 1197, а також науковому паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Дисертація Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічних трансформацій» є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, характеризується єдністю змісту, має встановлену вимогами структуру: анотацію, вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел, додатки, містить наукові положення, що мають наукову новизну, істотне значення в галузі державного управління у сфері механізмів державного управління.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні глобальні світові процеси знаходять своє відображення у змінах системи сучасних суспільств. Однією з таких змін, що відображають динаміку розвитку та стан суспільства, як у масштабі малих груп, так і держав, є зміни в системі вищої освіти, як одного з фундаментальних соціальних інститутів. Причинно-наслідковий зв'язок з економічним, соціальним, духовним та соціокультурним рівнем розвитку держави дозволяє розглядати систему освіти як базовий інструмент формування поведінкової моделі індивідуумів. За допомогою системи вищої освіти здійснюється трансляція культурного досвіду, що сприяє нагромадженню інтелектуального та духовного потенціалів. Але незважаючи на те, що, з одного

боку, освіта як інститут у широкому розумінні несе цілком певні, «універсальні» функції незалежно від геополітичного контексту тієї чи іншої держави, з іншого боку – система освіти має відповідати практичним цілям та завданням конкретного суспільства, які знайшли своє відображення в Законах України «Про вищу освіту» та «Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти та науки», а також в «Стратегії розвитку освіти і науки до 2030 р»

Вивчення проблемних питань в українській освіті та підвищення її престижності на сучасному етапі реформування, важливе завдання, що неможливо вирішити без порівняльного аналізу його з закордонним досвідом реформування освітньої системи. Забезпечення і управління конкурентоспроможністю в українських університетських комплексах – надзвичайно широка і багатостороння проблема, що об'єднує в собі ряд напрямів і аспектів досліджень на стику різних наук : економіки і управління, іноватики, системного підходу та інших.

Питання організації і управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання за кордоном вивчаються дуже глибоко докладно, як в теоретичному, так і в державно-управлінських аспектах. Перераховані проблеми досліджуються в працях українських і зарубіжних учених.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розроблялася Національного університету цивільного захисту України. Конкретно докторантом проаналізовано заходи удосконалення державного управління реформуванням закладів вищої освіти на прикладі ДСНС України.

Наукова новизна дисертаційної роботи й отриманих результатів полягає в розв'язанні актуальної наукової проблеми теоретико-методологічного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічних трансформацій.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають суть роботи та виносяться на захист, є такі:

вперше:

- розроблено концептуальну модель механізмів інноваційного розвитку закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічних трансформацій, яка заснована на використанні інноваційного потенціалу інституціонального простору галузі, вдосконаленні механізмів інвестиційного забезпечення навчальної й науково-дослідної діяльності, посиленні наукоємності навчального процесу тощо.

- обґрунтовано правовий механізм державного управління стабілізацією кадрового корпусу закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, який, на відміну від нині діючого в Україні, передбачає додання до традиційних принципів державного управління професійною освітою об'єктивно необхідні

закономірності функціонування сфери цивільного захисту, та принципів програмного управління і поєднання економічних і соціальних цілей, застосування нових методологічних підходів на основі узгодження управлінських потреб та інтересів об'єктів управління;

– структуровано методологічні основи підвищення ефективності державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, як процес підвищення ефективності освіти для зовнішніх запитів, застосуванням проектних методів, конкурсного виявлення й підтримки лідерів у сфері освіти, успішної реалізацією новітніх підходів на практиці, адресністю інструментів ресурсної підтримки й комплексним характером прийнятих рішень, що дозволить здійснити модернізацію закладів вищої освіти через удосконалення змісту й практики використання механізмів державного управління.

– *удосконалено:*

– концептуальні підходи до напрямів підвищення дієвості механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що засновані на принципах взаємодії зовнішніх та внутрішніх ефектів і передбачають: моніторинг викликів зовнішнього та внутрішнього середовища в воєнний час, генерують ентропійні флуктуації; формування передумов для нарощення дослідницьких потужностей; переорієнтацію внутрішньої культури на інноваційне та наукове підприємництво; налагодження стратегічного партнерства з державними та закордонними виробничими компаніями;

– – напрями впровадження міжнародного досвіду реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання через механізм державної підтримки інтеграції освітнього середовища України до європейського освітнього простору, який включає: виявлення освітніх розривів; напрями імплементації освітніх стандартів; моніторинг ринку праці; навчання викладачів й підготовку освітніх кадрів; сукупність організаційних, адміністративних, економічних, інформаційних заходів підтримки освіти;

– основні індикатори ефективності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах розвитку інформаційного суспільства, як цілісної системи принципів ефективного функціонування структур сучасної освіти, що включає принцип легітимності структур цифрової освіти, культурно-генеративний принцип, принцип узгодженості соціально-універсальної і особової орієнтацій цифровізації освіти, принцип суб'єктності технологій такого навчання, принцип професійної підготовки в структурах цифровізації освіти

набули подальшого розвитку:

– концепт стратегії розвитку дослідних центрів цивільного захисту на базі відповідних закладів освіти, що передбачає нарощення їх дослідницького потенціалу (breadth-strategy) та формування «наукового форпосту» галузі цивільного захисту країни;

– науково-прикладні положення професійної підготовки кадрів цивільного захисту закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання,

що орієнтовані на створення системи мотивацій, удосконалення інноваційного, нормативно-правового, методологічного, науково-методичного, навчально-технічного забезпечення, формування системи консультування і наукових експертиз, розроблення системи нівелювання ризиків негативних наслідків інноваційної діяльності в системі освіти;

- сутнісна характеристика поняття «державне управління реформуванням закладів освіти зі специфічними умовами навчання», що ідентифіковано як організований загальнодержавний процес цілеспрямованого вироблення, ухвалення й реалізації механізмів організаційного і координаційного характеру на освітні зміни в системі підготовки майбутніх фахівців ДСНС України, з метою забезпечення соціальної стабільності, економічного добробуту й культурного розвитку та їх конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Практичне значення одержаних результатів Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та у процесі акредитації, ліцензування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, атестації працівників; у практичній роботі щодо створення програм розвитку галузі.

Практичне значення одержаних результатів забезпечується їх використанням у діяльності Хмельницької міської ради в рамках розробки Програми економічного і соціального розвитку Хмельницької міської територіальної громади на 2024 рік (розділ 4.3. Освіта, та розділ 5.2. Безпека та цивільний захист), а також Програми розвитку освіти Хмельницької міської територіальної громади на 2022-2026 роки (довідка про впровадження №2955-29 від 13.11.2024).

Теоретичні та науково-прикладні пропозиції щодо вдосконалення підготовки фахівців в системі вищої освіти України використані в діяльності Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження №8090/0/211-24 від 11.11.2024) при розробці концептуальних засад комплексної програми розвитку гуманітарної сфери.

Проведений за результатами дослідження аналіз основних положень освітнього процесу та запропоновані теоретико-методологічні підходи до модернізації механізмів управління вищою освітою використано в діяльності Міністерства освіти і науки України (довідка про впровадження №003846 від 08.11.2024) та Державної служби України з надзвичайних ситуацій (довідка про впровадження № 04-238/13 від 4.11.2024).

Оформлення дисертації відповідає діючим вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в логічній послідовності розв'язування завдань дослідження. Дисертація відповідає принципам академічної доброчесності.

Щодо пункту 8 – всі наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою. За темою дисертації опубліковано 21 публікацію, зокрема це: 5 колективних монографій, 16 наукових статей у фахових виданнях (з яких 5 у наукометричній базі Scopus), 5 тез доповідей у збірниках матеріалів наукових форумів та 1 наукова стаття, що додатково відображає наукові результати дисертації.

В опублікованих працях здобувача повністю відображено сутність та зміст отриманих результатів дослідження та їхня наукова новизна. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на міжнародних науково-практичних конференціях. З огляду на це апробація результатів дисертаційної роботи є достатньою.

Публікації, що відтворюють наукові результати дисертації:

Монографії:

1. Бондар Д. В., Шведун В. О., Палюх В. В. Державне управління науковою діяльністю закладів вищої освіти : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2021. 230 с. (Особистий внесок: було здійснено аналіз тенденцій розвитку наукової діяльності в Україні та визначено структури та масштаби державного сектора науки).

2. Карпеко Н. М., Кришталь Д. О., Палюх В. В. Державне управління формуванням науково-технічного потенціалу вищої школи України : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2021. 199 с. (Особистий внесок: було здійснено аналіз закордонного досвіду державного управління науково-технічним потенціалом вищої школи та визначено розвиток організаційного механізму державного управління у сучасних галузях науки).

3. Крук С.І., Домбровська С.М., Палюх В.В., Іноземцева О.Б. Досвід Республіки Польща для України у сфері підготовки фахівців цивільного захисту: публічно-управлінський аспект: монографія. – Харків: НУЦЗУ, 2022. – 312 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/17022/1/MONDP.pdf>.

(Особистий внесок: Проаналізовано вплив досвіду Республіки Польща на вдосконалення системи підготовки студентів у сфері цивільного захисту в Україні, а також розроблено рекомендації щодо інтеграції найкращих практик у навчальні програми.)

4. С.М. Домбровська, С.А. Вавренюк, В.В. Палюх Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні Монографія. НУЦЗУ, 2021. 313с. (Особистий внесок: проаналізовано вплив державного регулювання фізичної культури і спорту на освітній процес і студентську молодь.).

5. Вітовецький В. О., Палюх В. В. Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання: теорія та практика : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2024. 192 с. (Особистий внесок: обґрунтовано теоретичні засади та практичні аспекти реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання).

Участь у міжнародних конференціях

1. Вавренюк С. А., Палюх В.В. Проблеми та напрями досягнення якості вищої освіти на етапі її реформування. Формування дієвих механізмів державного управління з забезпечення державної безпеки : матеріали круглого столу (14 травня 2021 р., м. Харків). Харків, 2021. С. 20-23.
2. Палюх В.В., Вітовецький В. О. Освіта як індикатор стану українського суспільства. Публічне управління: освіта, наука, практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (18 березня 2022 р., м. Харків). Харків, 2022. С. 13-16.
3. Палюх В. В., Порока С. Г. Теоретико-методологічні основи дослідження світової освітньої політики. Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (16 березня 2023 р., м. Харків). Харків, 2023. С. 43-44.
4. Палюх В. В., Порока С. Г. Освітні ресурси в рамках забезпечення національної безпеки. Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених. Харків : НУЦЗУ, 2023. С. 526.
5. Вітовецький В. О., Палюх В.В. Проблемні питання під час реформування ЗВО системи ДСНС. Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (29 березня 2024 р., м. Харків). Харків, 2024.

Статті у фахових виданнях:

1. Палюх В. В., Демент М. О. Політика протидії незаконній міграції на регіональному рівні як загрози соціально-економічного розвитку країни. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2021. № 1(14). (Особистий внесок: обґрунтовано необхідність врахування освітніх аспектів у формуванні політики протидії незаконній міграції на регіональному рівні, а також розроблено рекомендації щодо підвищення обізнаності населення через освітні програми).
2. Палюх В. В., Пономаренко Р. В. Аналіз факторів міжнародного впливу на реформування системи освіти України. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2021. № 2(15). (Особистий внесок: досліджено міжнародні фактори впливу на систему освіти України та визначено їх роль у процесі реформування).
3. Палюх В. В., Крюков О. І., Карпеко Н. С., Домбровська С. М. та ін. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі : монографія. Суми : Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2021. (Особистий внесок: досліджено особливості впровадження інноваційних технологій в освітній процес та розроблено рекомендації щодо їх практичного застосування).
4. Вітовецький В. О., Палюх В. В. Реформа української освіти: вибір адекватної моделі в сучасних реаліях. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2022. Вип. 1(16). (Особистий внесок: обґрунтовано критерії вибору оптимальної моделі

реформування освіти та розроблено практичні рекомендації щодо її впровадження).

5. Палюх В. В., Поліванов О. Г., Кононович В. Г. Роль і місце фізичної підготовки на сучасному етапі реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2022. Вип. 2(17). (Особистий внесок: визначено основні напрями вдосконалення системи фізичної підготовки в контексті реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання).

6. Палюх В. В., Категорія «академічна мобільність» та її місце в системі вищої освіти. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2024. Вип. 2(21).

Статті у міжнародних виданнях

1. Paliukh V., Vladymyrov M. Application of firearms as one of the means of coordination by the state within the competence of employees of internal affairs. Public administration and state security aspects. 2021. Vol. 2. P. 68-76. URL: <http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/38-vladymyrov-m-paliukh-v-application-of-firearms-as-one-of-the-means-of-coordination-by-the-state-within-the-competence-of-employees-of-internal-affairs> (Особистий внесок: розроблено рекомендації для вдосконалення освітніх програм з підготовки працівників у сфері безпеки щодо використання зброї).

2. Paliukh V., Dement M. Global trends in the modern higher education reform policy. Public administration and state security aspects. 2022. Vol. 2. P. 114-122. URL: <http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/91-paliukh-v-dement-m-general-theoretical-basics-for-the-research-of-global-trends-in-the-modern-higher-education-reform-policy> (Особистий внесок: систематизовано теоретичні підходи до дослідження глобальних тенденцій реформування вищої освіти та визначено їх вплив на формування освітньої політики).

3. Paliukh V., Poroka S. Education as a tool for ensuring national security. Public administration and state security aspects. 2023. Vol. 1. P. 121-129. URL: <http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/111-poroka-s-paliukh-v-education-as-a-tool-for-ensuring-national-security> (Особистий внесок: обґрунтовано роль освіти у системі забезпечення національної безпеки та розроблено механізми її вдосконалення).

4. Berezhna K., Yuzikova N., Maistro S., Paliukh V., Antonova L. The importance of public administration in administrative and legal regulation. 2020. URL: <https://www.periodicojs.com.br/index.php/gei/article/view/63> (Особистий внесок: проаналізовано особливості адміністративно-правового регулювання в системі публічного управління та визначено напрями його вдосконалення).

5. Paliukh V., Dement M. Forecasting the implementation of higher education reform based on international experience. Public administration and state security aspects. 2024. Vol. 1. P. 145-152. URL: <http://passa.nuczu.edu.ua/en/9-eng/author-page/163-paliukh-v-dement-m-forecasting-the-implementation-of->

higher-education-reform-based-on-international-experience (Особистий внесок: розроблено прогностичну модель впровадження реформи вищої освіти на основі міжнародного досвіду та визначено ключові фактори успішності її реалізації).

Статті у виданнях що індексуються Scopus Web of Science.

1. Paliukh V., Nikonenko U., Khalina O., Kazyuk T., Shevchenko S. Influence of internal and external factors on the structural changes of national economy: an example of Ukraine. Business, Management and Economics Engineering. 2021. URL: <https://journals.vgtu.lt/index.php/BME/article/view/14472>.
2. Ivanova S., Romin A., Gaynutdinova L., Kvitka S., Paliukh V., Arsawan I. W. E. Spiral dynamics in the management of sustainable development of society. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 2021. Vol. 915. 012039. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/915/1/012039>.
3. Markevych K., Maistro S., Koval V., Paliukh V. Mining sustainability and circular economy in the context of economic security in Ukraine. Mining of Mineral Deposits. 2022. Vol. 16(1). P. 101-113. URL: <https://doi.org/10.33271/mining16.01.101>.
4. Paliukh, V., Trobiuk, V., Tatarnikova, T., Yakymenko, S., & Verba, S. (2024). Modernization of the Educational Process Through the Implementation of a Modern Strategy for Ensuring Information Security. Ad Alta-Journal of Interdisciplinary Research, 14 (1), Special Issue , 152–156. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140141/papers/A_25.pdf
5. Syvak T., Vorona P., Nesteriak Y., Paliukh V., Dakal A. Current State of Strategic Communications in Ukraine and Their Functional Influence on Efficiency of State Management System. National Security Drivers of Ukraine Information Technology, Strategic Communication, and Legitimacy. 2023. P. 167-182. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-33724-6>

Усі результати, які винесено автором на захист, отримані самостійно і містяться в опублікованих роботах. У роботах, опублікованих у співавторстві, використані тільки ті ідеї, положення та розрахунки, які є результатом особистих наукових пошуків. Особистий внесок дисертанта у колективні наукові роботи конкретизовано у списку праць здобувача, наведеному вище.

Запропоновано офіційних опонентів, які є провідними фахівцями із заявленої спеціальності та за темою дисертаційної роботи:

- доктор наук з державного управління, професор, Заслужений працівник освіти України, ректор Дніпровської академії неперервної освіти Сиченко Віктор Володимирович;
- доктор наук з державного управління, професор, Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна;
- доктор наук з державного управління, професор, Шевченко.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічних трансформацій» здобувача відповідає спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, а саме вимогам пунктів 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою КМУ від 17.11.2021 р. № 1197.

Автор роботи, Палюх Віктор Валентинович, може бути представлений до публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації на здобуття ступеня доктора наук за спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Рекомендувати прийняти до захисту дисертацію Палюха Віктора Валентиновича на тему «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічних трансформацій».

Рецензенти:

Доктор наук з державного управління,
професор

Марина АЖАЖА

Доктор наук з державного управління,
доцент

Ігор ХМИРОВ

Доктор наук з державного управління,
професор

Олена ПОСТУПНА